

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 157/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta koituvien kustannusten korvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ilmari Nurmisen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 157/2017 vp:

Voiko kunta kieltäytyä korvaamasta henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta koituvia pakollisia kuluja ja

jos voi, niin millä lainsäädännöllisillä perusteilla se on mahdollista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987, jatkossa vammaispalvelulaki) säädetään henkilökohtaisesta avusta sekä henkilökohtaisen avun järjestämistavoista. Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella. Henkilökohtaiseen apuun kuuluu muun ohella vaikeavammaisen henkilön avustaminen päivittäisissä toimissa. Päivittäisillä toimilla tarkoitetaan lain perustelujen mukaan niitä toimintoja, joita ihmiset elämässään tekevät joko joka päivä tai harvemmin mutta kuitenkin toistuvasti tietyin aikaväleihin. Päivittäiset toimet ovat asioita, jotka kuuluvat yleisesti elämässä tapahtuviin toimintoihin. Päivittäisiä toimia ovat muun muassa liikkuminen, pukeutuminen, henkilökohtaisen hygienian hoito, vaate- ja ruokahuolto, kodin siisteydestä huolehtiminen sekä asiointi.

Vammaispalvelulain 8 d §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan kunta voi järjestää henkilökohtaista apua korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut. Kunnan korvattaviksi tässä niin sanotussa työnantajamallissa tulevat lakisääteisten palkka- ja työnantajakustannusten lisäksi muut kohtuulliset avustajasta aiheutuneet välttämättömät kulut, joita ilman avustamiseen ei olisi voitu ryhtyä tai sitä ei olisi voitu jatkaa. Tällaisia välttämättömiä kuluja ovat esimerkiksi kustannukset, jotka aiheutuvat avustajan hankinnasta tai avustajan koulutuksesta sekä avustajan matkakustannukset, jos avustaminen edellyttää matkustamista vaikeavammaisen henkilön työn, opiskelun tai harrastusten vuoksi.

Henkilökohtainen apu on välttämätöntä apua niissä tavanomaiseen elämään liittyvissä toimissa, jotka henkilö tekisi itse, mutta ei niistä vammansa tai sairautensa vuoksi kokonaan tai osittain itse selviä. Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on siis auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan laissa tarkoitetuissa tilanteissa, kuten päivittäisiä toimia suorittaessaan. Jos vammaisen henkilön avun ja avustamisen tarpeet perustuvat pääosin hoivaan, hoitoon ja valvontaan, tarpeeseen vastataan ensisijaisesti muilla sosiaali- ja terveystaloudellaisilla kuin henkilökohtaisella avulla. Tällöin kyseeseen tulevat erityisesti sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukainen kotipalvelu, terveydenhuoltolain (1326/2010) mukainen kotisairaanhoito sekä kotihoito näiden yhdistelmänä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 157/2017 vp

Kunnan on huolehdittava siitä, että vammaiselle henkilölle kuuluvat oikeudet tulevat edellytysten täytyessä täysimääräisesti järjestettyä. Kunnan toiminta ei saa aiheuttaa vammaiselle henkilölle kuuluvien oikeuksien kaventumista tai niiden toteutumisen estymistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 4 §:n mukaan henkilökohtainen apu on saajalleen maksutonta. Näin ollen esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilökohtainen apu sisältää henkilökohtaisen hygienian hoitamiseen liittyviä tehtäviä, kunta ei voi päätöksillään kaventaa vammaisen henkilön oikeutta saada henkilökohtaista apua jättämällä korvaamatta kustannuksia, jotka ovat tehtävän hoitamisen kannalta välttämättömiä ja kohtuullisia. Näihin kuluihin voidaan katsoa kuuluvan esimerkiksi eräät yksilölliset suojarusteet, jos ilman niitä avustamistilanne on kohtuutonta.

Helsingissä 9.5.2017

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula